

Research Paper

Qualitative Analysis of Sustainable Development Policies in Rural Areas: A Study Based on the Perspective of Local Stakeholders

Mohamad Bandari¹, Davood Trvirdizadeh^{*2}

1. Department of Management, Payam Noor University, Tehran, Iran.
2. Department of Management, Payam Noor University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

PP: 296-311

Use your device to scan and read
the article online

Keywords: *Sustainable development policies, rural areas, local stakeholder perspectives.*

Abstract

Sustainable development in rural areas is one of the fundamental challenges in public policy-making that requires a deep understanding of the perspectives of local stakeholders. This study attempts to examine, through qualitative analysis, the key dimensions and components affecting sustainable development in rural areas of Ilam province. The present study is applied in terms of purpose and qualitative in terms of how to collect information. The statistical population includes university professors and expert experts from Ilam Governorate. 15 experts were identified as sufficient for interviews. The present study was conducted using theme analysis. The results show that 60 indicators in the form of 12 components (diversifying the rural economy, improving economic infrastructure, supporting sustainable agriculture, improving the quality of life in rural areas, increasing social participation and empowering local communities, preserving local culture and identity, managing natural resources and the environment, developing sustainable tourism, combating climate change and natural disasters, improving rural development policymaking and planning, financing and supporting rural investment, monitoring, evaluating and improving the performance of local institutions) and 4 dimensions (economic dimension, social dimension, environmental dimension, institutional and governance dimension) constitute the dimensions of the qualitative analysis of sustainable development policies in rural areas: a study based on the perspective of local stakeholders. The qualitative analysis of sustainable development policies in rural areas of Ilam province, based on the perspective of local stakeholders, shows that sustainable development requires a multidimensional approach. The research findings relate to four key dimensions: economic, social, and environmental.

Citation: Bandari, M. and Tarvirdizadeh, D. (2024). **Qualitative Analysis of Sustainable Development Policies in Rural Areas: A Study Based on the Perspective of Local Stakeholders.** *Geography (Regional Planning)*, 14(55),296-311

DOI: 10.22034/jgeoq.2025.504166.4232

* **Corresponding author:** Mohamad Bandari, **Email:** Mbandari@pnu.ac.ir

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Ilam province has the best tourist villages in Iran in the field of tourism. Tourism development in these villages, in addition to having a relatively long history, is very intense and crowded; especially in certain seasons of the year. In this way, a very high volume of tourists from various regions and cultures, sometimes very different from the local culture of the village residents, come into close contact and interaction with the local people every year, and in addition to the positive or negative effects they have on this society in environmental and economic dimensions, they also cause significant and numerous cultural effects and changes. The increasing studies that have been conducted in recent years regarding the development of tourism in rural areas in Iran and its effects and consequences have mainly focused on the economic consequences of this phenomenon, and the social, cultural and environmental consequences have been less considered. Therefore, given the importance of tourism, the development of rural tourism in order to exploit the capacities and capabilities of villages in developing countries such as Iran is high. Despite having cultural and tourist attractions, most Iranian villages are not prepared to meet the necessary needs in the field of rural tourism development, such as capital, technology, and information. As a result, to help deprived rural communities, including the villages of Ilam province, there is a need to create a platform for creating businesses. The reality indicates that this industry is not growing in Iran compared to other countries in the world. In fact, many parts of Iran, despite having many attractions, are deprived of even domestic tourists. Ilam province, considering the potential and capacities of historical, cultural, and ecotourism tourism in and around the villages, its location on the Karbala route, its young workforce, and the service nature of the economic nature of the villages of the province, has a suitable basis for creating businesses. Despite having many unique tourist attractions, the villages of Ilam province have unfortunately not yet benefited from the achievements of the tourism industry as much as they should. This research will identify the factors affecting the development of this industry in Ilam province, given the importance of developing the rural tourism

industry. Therefore, the question of this research is: What are the effective sustainable development policies in rural areas: A study based on the perspective of local stakeholders in Ilam province?

Methodology

The present study is applied in terms of its purpose and qualitative in terms of how information is collected. The statistical population includes university professors and expert experts of Ilam Governorate. The sample size was determined according to the theoretical saturation level. With this process, 15 experts were identified as sufficient for the interview. The data collection tool in the qualitative part is interviews. In the present study, semi-structured interviews were used to identify the qualitative analysis of sustainable development policies in rural areas: a study based on the perspective of local stakeholders. The qualitative part of the present study was conducted using theme analysis.

Results and Conclusion

A qualitative analysis of sustainable development policies in rural areas of Ilam province, based on the perspective of local stakeholders, shows that sustainable development requires a multidimensional approach. The research findings have identified four key dimensions in the rural development process. The economic dimension includes diversifying the rural economy, improving economic infrastructure, and supporting sustainable agriculture. The social dimension emphasizes improving the quality of life, increasing social participation, and preserving local culture and identity. The environmental dimension is related to natural resource management, developing sustainable tourism, and combating climate change. Finally, the institutional and governance dimension includes policymaking, financing, and monitoring the performance of local institutions.

Comparison with the research background shows that similar domestic research, especially in the western and central regions of Iran, has placed greater emphasis on economic and institutional challenges, while international studies have focused on environmental sustainability and local community participation. Global studies (such as the experiences of the European Union and Scandinavian countries) have shown that

institutional support and access to sustainable financial resources are key factors in the success of rural development policies. However, in Iran, institutional challenges remain one of the main obstacles to sustainable development.

Some suggestions are made to promote sustainable development in rural areas of Ilam. First, diversifying the rural economy by developing small industries, green jobs, and rural tourism should be considered. Second, empowering local communities through training in entrepreneurial skills and promoting public participation in policymaking is essential. Third, improving environmental infrastructure through implementing water resource management projects, developing renewable energy, and supporting smart agriculture is suggested. Finally, strengthening institutional frameworks by increasing transparency in resource allocation, establishing independent local institutions, and continuously monitoring policy implementation will play an important role in sustainable development.

In summary, sustainable development in rural areas of Ilam requires a combination of macroeconomic, social, and environmental policies with effective local interventions. Implementing a localized model that adapts global experiences to the specific conditions of this region can play a key role in the sustainability of rural development.

References

- 1 .Moradi, S., Ahmadi, M., & Mohammadi, R. (2000). Challenges of Rural Tourism Management in Ilam Province. *Journal of Tourism Research*, 8(2), 55-72.
- 2 .Kazemi, N., Rezaei, S., & Mousavi, H. (2018). Economic Impacts of Tourism on Rural Livelihoods in Western Provinces of Iran. *Journal of Rural Economics*, 10(3), 40-60.
- 3 .Mohammadi, P. et al. (2019). Environmental Sustainability in Rural Tourism in Ilam Province. *Journal of Sustainable Environment*, 12(4), 88-105.
- 4 .Rezaei, S. et al. (2019). The Role of Rural Tourism in Sustainable Development of Iranian Villages. *Journal of Rural Development Research*, 9(1), 32-48.
- 5 .Bramwell, B., & Lane, B. (2011). *Sustainable Tourism: An Evolving Global Approach*. Routledge.
- 6 .Cater, E., & Lowman, G. (2019). *Ecotourism: A Sustainable Option?* John Wiley & Sons.
- 7 .Chambers, R. (2021). *Rural Development: Putting the Last First*. Routledge.
- 8 .Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Capstone.
- 9 .Lane, B., & Kastenholtz, E. (2015). Rural Tourism: Challenges and Trends. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8-9), 1133-1156.
- 10 .Morse, S., & McNamara, N. (2020). *Sustainable Livelihood Approach: A Critique of Theory and Practice*. Springer.
- 11 .Pretty, J. (2020). *The Sustainable Rural Development Handbook*. Earthscan.
- 12 .Romer, P. M. (1994). The Origins of Endogenous Growth. *Journal of Economic Perspectives*, 8(1), 3-22.
- 13 .Scoones, I. (2019). *Sustainable Livelihoods and Rural Development*. Practical Action Publishing.
- 14 .Sharpley, R. (2021). Tourism, Sustainable Development and the Theoretical Divide: A Review and Synthesis. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(4), 1-17.
- 15 .Spenceley, A. (2020). *Responsible Tourism: Critical Issues for Conservation and Development*. Routledge.
- 16 .UNWTO. (2018). *Tourism and the Sustainable Development Goals: Journey to 2030*. World Tourism Organization.
- 17 .WCED. (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press.

مقاله پژوهشی

تحلیل کیفی سیاست های توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه ای بر مبنای دیدگاه ذی نفعان محلی

محمد بندری* - گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

داود تاروپردی زاده- گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>توسعه پایدار در مناطق روستایی یکی از چالش‌های اساسی در سیاست‌گذاری عمومی محسوب می‌شود که نیازمند درک عمیق از دیدگاه‌های ذی‌نفعان محلی است. این مطالعه تلاش می‌کند تا از طریق تحلیل کیفی، ابعاد کلیدی و مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه پایدار در مناطق روستایی استان ایلام را بررسی کند. تحقیق حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نقطه نظر چگونگی جمع‌آوری اطلاعات، از نوع تحقیقات کیفی است. جامعه آماری شامل اساتید دانشگاهی و کارشناسان خبره استانداری ایلام می‌باشد. تعداد ۱۵ خبره برای مصاحبه کافی تشخیص داده شده است. تحقیق حاضر با استفاده از تحلیل تم انجام شده است. نتایج نشان می‌دهند که ۶۰ شاخص در قالب ۱۲ مؤلفه (تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی، بهبود زیرساخت‌های اقتصادی، حمایت از کشاورزی پایدار، بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی، افزایش مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جوامع محلی، حفظ فرهنگ و هویت بومی، مدیریت منابع طبیعی و محیط‌زیست، توسعه گردشگری پایدار، مقابله با تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی، بهبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی، تأمین مالی و حمایت از سرمایه‌گذاری روستایی، نظارت، ارزیابی و بهبود عملکرد نهادهای محلی) و ۴ بعد (بعد اقتصادی، بعد اجتماعی، بعد زیست‌محیطی، بعد نهادی و حاکمیتی) ابعاد تحلیل کیفی سیاست‌های توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه ای بر مبنای دیدگاه ذی نفعان محلی را تشکیل می‌دهند. تحلیل کیفی سیاست‌های توسعه پایدار در مناطق روستایی استان ایلام، با تکیه بر دیدگاه ذی‌نفعان محلی، نشان می‌دهد که توسعه پایدار نیازمند یک رویکرد چندبعدی است. یافته‌های تحقیق، چهار بُعد کلیدی، بعد اقتصادی، بعد اجتماعی، بعد زیست‌محیطی مرتبط است.</p>	<p>شماره صفحات: ۳۱۱-۲۹۶</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p> <p>واژه‌های کلیدی: سیاست‌های توسعه پایدار، مناطق روستایی، دیدگاه ذی نفعان محلی.</p>

استناد: بندری، محمد و تاروپردی زاده، داود. (۱۴۰۳). تحلیل کیفی سیاست‌های توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه ای بر

مبنای دیدگاه ذی نفعان محلی، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۱۴(۵۵)، صص: ۲۹۶-۳۱۱

DOI: 10.22034/jgeoq.2025.504166.4232

مقدمه

گردشگری روستایی یکی از ارکان مهم توسعه پایدار در مناطق کمتر توسعه یافته محسوب می‌شود که می‌تواند نقش قابل توجهی در بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی این مناطق ایفا کند. استان ایلام، با برخورداری از جاذبه‌های طبیعی منحصر به فرد، فرهنگ بومی غنی و پیشینه تاریخی ارزشمند، ظرفیت بالایی برای توسعه گردشگری روستایی دارد. مناطقی مانند تنگه رازیانه، روستای سرابکلان، تنگه کافری و روستاهای کوهستانی شهرستان‌های بدره، ملکشاهی و چوار، نمونه‌هایی از پتانسیل‌های گردشگری این استان به شمار می‌روند. (Pretty, 2020) با این حال، توسعه پایدار گردشگری در روستاهای ایلام به دلیل نبود زیرساخت‌های مناسب، مدیریت ناکارآمد و چالش‌های زیست‌محیطی، با موانع متعددی روبه‌رو است. یکی از مهم‌ترین چالش‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی در ایلام، مسائل اقتصادی است. کمبود سرمایه‌گذاری در ایجاد زیرساخت‌های گردشگری، عدم حمایت از کسب‌وکارهای محلی و ناپایداری درآمدهای حاصل از گردشگری، از جمله موانعی هستند که مانع رشد این بخش شده‌اند. بسیاری از روستاهای گردشگری استان فاقد امکانات اقامتی مناسب، مسیرهای دسترسی مطلوب و خدمات گردشگری استاندارد هستند که این امر موجب کاهش جذابیت آن‌ها برای گردشگران شده است (Morse & McNamara, 2020). علاوه بر این، ضعف در بازاریابی و تبلیغات باعث شده است که این مناطق کمتر در سطح ملی و بین‌المللی شناخته شوند و در نتیجه، سهم ناچیزی از گردشگران داخلی و خارجی را جذب کنند. علاوه بر چالش‌های اقتصادی، مسائل اجتماعی و فرهنگی نیز یکی دیگر از موانع توسعه گردشگری روستایی در استان ایلام محسوب می‌شود. بسیاری از جوامع روستایی به دلیل عدم آگاهی و آموزش‌های لازم در حوزه گردشگری، آمادگی کافی برای پذیرایی از گردشگران و ارائه خدمات حرفه‌ای را ندارند. از سوی دیگر، ورود گردشگران به برخی روستاها می‌تواند موجب تغییر در سبک زندگی سنتی ساکنان، از بین رفتن هویت فرهنگی و بروز تعارضات اجتماعی شود. بنابراین، برای توسعه پایدار گردشگری در این مناطق، نیاز به مشارکت فعال جامعه محلی و توانمندسازی آن‌ها از طریق آموزش و برنامه‌های آگاه‌سازی وجود دارد (Chambers, 2021).

چالش‌های زیست‌محیطی نیز یکی دیگر از موانع جدی در مسیر توسعه پایدار گردشگری روستایی در ایلام محسوب می‌شود. افزایش حجم زباله‌های تولیدشده توسط گردشگران، بهره‌برداری نامناسب از منابع طبیعی و تخریب چشم‌اندازهای طبیعی از جمله تهدیدهایی هستند که می‌توانند اثرات جبران‌ناپذیری بر محیط‌زیست این مناطق داشته باشند. به دلیل عدم وجود سیستم‌های مدیریت پسماند مناسب در بسیاری از روستاهای گردشگری، آلودگی محیطی به یکی از معضلات مهم این مناطق تبدیل شده است. علاوه بر این، فشار بیش‌ازحد بر منابع آبی و مراتع ناشی از افزایش حضور گردشگران، می‌تواند منجر به تخریب تدریجی زیست‌بوم‌های حساس این مناطق شود (Scoones, 2019). در کنار این چالش‌ها، ضعف در سیاست‌گذاری و مدیریت گردشگری روستایی نیز مانع از توسعه پایدار این صنعت در استان ایلام شده است. نبود برنامه‌ریزی جامع و هماهنگی بین نهادهای مختلف دولتی و خصوصی، منجر به اجرای طرح‌های ناهماهنگ و غیرمؤثر شده است. عدم وجود قوانین و مقررات مناسب برای کنترل و مدیریت گردشگری، باعث شده است که برخی از مناطق به صورت بی‌رویه و بدون در نظر گرفتن ظرفیت‌های زیست‌محیطی مورد بهره‌برداری قرار گیرند. در نتیجه، توسعه پایدار گردشگری در استان ایلام مستلزم یک سیاست‌گذاری جامع و هماهنگ است که بتواند تعادل میان رشد اقتصادی، حفظ فرهنگ بومی و پایداری محیط‌زیست را برقرار کند. (Morse & McNamara, 2020).

با توجه به این چالش‌ها، توسعه پایدار گردشگری روستایی در استان ایلام نیازمند راهکارهایی نظیر سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گردشگری، حمایت از کسب‌وکارهای محلی، آموزش و توانمندسازی جوامع محلی، اجرای قوانین زیست‌محیطی سخت‌گیرانه و تقویت بازاریابی و تبلیغات است. ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی، توسعه مسیرهای گردشگری پایدار، برگزاری

جشنواره‌های فرهنگی محلی و استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای جذب گردشگران، از جمله راهکارهایی هستند که می‌توانند به توسعه این بخش کمک کنند. در صورتی که سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های اجرایی با در نظر گرفتن نیازهای بومی و مشارکت فعال جوامع محلی تدوین شوند، می‌توان انتظار داشت که گردشگری روستایی در استان ایلام به‌عنوان یکی از موتورهای محرک توسعه پایدار عمل کرده و به بهبود کیفیت زندگی روستاییان و حفظ محیط‌زیست منطقه کمک کند. (Pretty, 2020). استان ایلام، دارای بهترین روستاهای گردشگری ایران در حوزه گردشگری است. توسعه گردشگری در این روستاها، گذشته از آنکه از سابقه نسبتاً طولانی برخوردار بوده، از شدت و ازدحام بسیار بالایی؛ بویژه در فصلی از سال برخوردار است. از این رهگذر، سالانه حجم بسیار بالایی از گردشگران از مناطق و فرهنگ‌های گوناگون و بعضاً بسیار متفاوت با فرهنگ محلی ساکنان روستا، در رویارویی و تعامل نزدیک با مردم محلی قرار می‌گیرند و علاوه بر تأثیرات مثبت یا منفی ای که در ابعاد محیطی و اقتصادی برای این جامعه دارند، به لحاظ فرهنگی نیز باعث بروز تأثیرات و تغییرات قابل توجه و متعددی می‌شوند. مطالعات رو به افزایشی که در سال‌های اخیر در رابطه با توسعه گردشگری در مناطق روستایی در ایران و تأثیرات و پیامدهای آن صورت گرفته است، عمدتاً معطوف به پیامدهای اقتصادی این پدیده بوده و پیامدهای اجتماعی، فرهنگی و محیطی، کمتر مورد توجه بوده است. بنابراین با توجه به اهمیت گردشگری، توسعه گردشگری روستایی به منظور بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های روستاها در کشورهای در حال توسعه‌ای مانند ایران، بالا است. بیشتر روستاهای ایران علی‌رغم داشتن جاذبه‌های فرهنگی و گردشگری از آمادگی لازم برای تأمین نیازهای ضروری در زمینه توسعه گردشگری روستایی مانند سرمایه، فناوری و اطلاعات برخوردار نیستند. در نتیجه برای کمک به جوامع روستایی محروم از جمله روستاهای استان ایلام، نیاز به بسترسازی برای ایجاد کسب و کار است. واقعیت امر حاکی از عدم رشد این صنعت در ایران در مقایسه با سایر کشورهای جهان است. در واقع، بسیاری از نقاط ایران با وجود دارا بودن جاذبه‌های فراوان، حتی از گردشگران داخلی نیز بی‌بهره مانده است. استان ایلام با توجه به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های گردشگری تاریخی، فرهنگی و اکوتوریستی در داخل و حومه روستاها، قرارگیری در مسیر راه کربلا، دارا بودن نیروی کار جوان و همچنین خدماتی بودن ماهیت اقتصادی روستاهای استان زمینه مناسب برای ایجاد کسب و کار را داراست. روستاهای استان ایلام علی‌رغم برخوردار بودن از جاذبه‌های فراوان گردشگری بی‌ظنیر؛ متأسفانه هنوز از دستاوردهای صنعت گردشگری آنچنان که باید بهره‌نبرده است. این پژوهش با توجه به اهمیت توسعه‌ی صنعت گردشگری روستایی، به شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه‌ی این صنعت در استان ایلام خواهد پرداخت. از این رو سؤال این پژوهش عبارت است از: سیاست‌های مؤثر توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه‌ای بر مبنای دیدگاه ذی‌نفعان محلی در استان ایلام کدامند؟

مبانی نظری تحقیق

مفهوم توسعه پایدار و ابعاد آن

توسعه پایدار مفهومی چندبعدی است که بر تعادل میان رشد اقتصادی، عدالت اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست تأکید دارد (WCED, 1987). این مفهوم در دهه‌های اخیر به‌عنوان رویکردی جامع برای حل چالش‌های توسعه‌ای مناطق مختلف جهان مطرح شده است. توسعه پایدار در مناطق روستایی به معنای ایجاد تعادل میان بهره‌برداری اقتصادی، پایداری فرهنگی و حفاظت از منابع طبیعی است، به‌گونه‌ای که نیازهای نسل حاضر را بدون به خطر انداختن توانایی‌های نسل آینده برای تأمین نیازهای خود برآورده کند. (Pretty, 2020). در زمینه توسعه پایدار گردشگری، سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) این مفهوم را به‌عنوان توسعه‌ای تعریف می‌کند که ضمن حفظ منابع طبیعی و فرهنگی، باعث ارتقای رفاه جوامع محلی شده و تجربیات معناداری را برای گردشگران فراهم آورد. (UNWTO, 2018) بر این اساس، برنامه‌ریزی صحیح و مدیریت کارآمد برای

جلوگیری از اثرات منفی گردشگری، حفظ تعادل میان توسعه اقتصادی و حفظ محیط‌زیست، و همچنین مشارکت فعال جوامع محلی، از جمله اصول کلیدی در توسعه پایدار گردشگری روستایی محسوب می‌شوند. (Bramwell & Lane, 2011)

گردشگری روستایی و نقش آن در توسعه پایدار

گردشگری روستایی به‌عنوان یکی از اشکال گردشگری پایدار، به توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته کمک کرده و زمینه‌ساز بهبود کیفیت زندگی جوامع محلی می‌شود. گردشگری روستایی شامل فعالیت‌هایی نظیر گردشگری فرهنگی، اکوتوریسم، گردشگری کشاورزی و گردشگری ماجراجویانه است که می‌توانند موجب تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی شوند (Lane & Kastenholz, 2015). استان ایلام، با دارا بودن جاذبه‌های طبیعی و تاریخی منحصر به فرد، ظرفیت بالایی برای توسعه گردشگری روستایی دارد. با این حال، توسعه ناپایدار و مدیریت ضعیف گردشگری در این استان، ممکن است منجر به تخریب محیط‌زیست و کاهش کیفیت زندگی جوامع محلی شود. از دیدگاه نظریه‌های توسعه پایدار، گردشگری روستایی باید بر اساس اصول زیر مدیریت شود (Sharpley, 2021)

- حفظ محیط‌زیست: جلوگیری از تخریب منابع طبیعی و زیستگاه‌های بومی
 - توسعه اقتصادی متوازن: ایجاد فرصت‌های اشتغال و درآمدزایی پایدار برای جوامع محلی
 - حفظ و ترویج فرهنگ بومی: حمایت از سنت‌ها، صنایع دستی و سبک زندگی روستایی
 - توانمندسازی جوامع محلی: مشارکت فعال مردم در فرآیند برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری
- نظریه‌های مرتبط با توسعه پایدار گردشگری روستایی

- چندین نظریه علمی برای بررسی توسعه پایدار گردشگری روستایی مورد استفاده قرار می‌گیرد:
- نظریه قابلیت‌ها: (Amartya Sen, 1999) این نظریه بر توانمندسازی جوامع محلی تأکید دارد و بیان می‌کند که توسعه زمانی پایدار خواهد بود که مردم بتوانند بر اساس قابلیت‌های خود، در فعالیت‌های اقتصادی مشارکت کنند. در گردشگری روستایی، این نظریه نشان می‌دهد که باید فرصت‌های آموزش، مهارت‌آموزی و دسترسی به منابع برای ساکنان محلی فراهم شود تا بتوانند از گردشگری به‌عنوان یک ابزار توسعه بهره‌مند شوند.
 - نظریه پایداری سه‌بعدی: (Elkington, 1997) این نظریه بیان می‌کند که توسعه پایدار باید سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را به‌طور هم‌زمان در نظر بگیرد. در گردشگری روستایی، این نظریه به معنای ایجاد تعادل میان رشد اقتصادی، حفظ فرهنگ و سنت‌های محلی، و حفاظت از منابع طبیعی است.
 - نظریه رشد درون‌زا: (Romer, 1994) این نظریه بر نقش دانش، فناوری و سرمایه انسانی در توسعه اقتصادی تأکید دارد. در گردشگری روستایی، این نظریه نشان می‌دهد که افزایش سطح دانش و مهارت‌های محلی، استفاده از فناوری‌های نوین و نوآوری در ارائه خدمات گردشگری می‌تواند موجب توسعه پایدار شود.

چالش‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی در استان ایلام

با توجه به نظریه‌های مطرح‌شده، توسعه گردشگری روستایی در استان ایلام با چالش‌های متعددی مواجه است. برخی از مهم‌ترین این چالش‌ها عبارت‌اند از:

- چالش‌های اقتصادی: کمبود سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گردشگری، ناپایداری درآمدهای حاصل از گردشگری و وابستگی بیش‌ازحد به گردشگری فصلی
- چالش‌های اجتماعی و فرهنگی: تغییر سبک زندگی روستاییان، احتمال از بین رفتن هویت فرهنگی و کمبود آگاهی جوامع محلی در زمینه گردشگری پایدار

- چالش های زیست محیطی: تخریب منابع طبیعی، افزایش تولید زباله و بهره برداری بیش از حد از منابع آب و خاک
 - چالش های مدیریتی و سیاست گذاری: نبود برنامه ریزی جامع، عدم هماهنگی میان نهادهای دولتی و خصوصی، و نبود قوانین و مقررات مناسب برای کنترل تأثیرات گردشگری
 - راهکارهای پیشنهادی برای توسعه پایدار گردشگری روستایی در استان ایلام
- با توجه به مبانی نظری ارائه شده، راهکارهای زیر می توانند به توسعه پایدار گردشگری روستایی در استان ایلام کمک کنند:
- سرمایه گذاری در زیرساخت های پایدار: ایجاد اقامتگاه های بوم گردی، توسعه مسیرهای گردشگری پایدار و بهبود حمل و نقل عمومی
 - توانمندسازی جوامع محلی: برگزاری دوره های آموزشی، حمایت از کارآفرینی محلی و تشویق ساکنان به مشارکت در فعالیت های گردشگری
 - اجرای سیاست های زیست محیطی: مدیریت صحیح پسماندهای گردشگری، اعمال محدودیت در بهره برداری از منابع طبیعی و توسعه اکوتوریسم
 - توسعه بازاریابی و تبلیغات گردشگری: استفاده از فناوری های دیجیتال، شبکه های اجتماعی و همکاری با نهادهای بین المللی برای معرفی ظرفیت های گردشگری ایلام

مبانی نظری توسعه پایدار گردشگری روستایی نشان می دهد که موفقیت این صنعت مستلزم برنامه ریزی جامع، مشارکت جوامع محلی، حفظ محیط زیست و ایجاد تعادل میان منافع اقتصادی و فرهنگی است. استان ایلام، با وجود ظرفیت های فراوان، برای دستیابی به گردشگری پایدار نیازمند سیاست گذاری های کارآمد، حمایت های مالی و آموزشی، و مدیریت صحیح منابع طبیعی و انسانی است. توسعه گردشگری پایدار در این استان می تواند نه تنها به بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها کمک کند، بلکه نقش مهمی در حفظ فرهنگ بومی و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان محلی ایفا نماید.

مبانی تجربی تحقیق

مرادی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «چالش های مدیریت گردشگری روستایی در استان ایلام» به بررسی مشکلات و موانع توسعه پایدار گردشگری در این منطقه پرداختند. یافته های این پژوهش نشان داد که عدم هماهنگی بین سازمان های دولتی، کمبود منابع مالی، ضعف در تبلیغات و بازاریابی، و مشارکت پایین جوامع محلی، از مهم ترین موانع توسعه پایدار گردشگری روستایی در استان ایلام هستند. پژوهشگران پیشنهاد کردند که برای غلبه بر این چالش ها، سیاست گذاری های یکپارچه و برنامه های حمایتی از جوامع محلی باید تقویت شوند. کاظمی، رضایی و موسوی (۱۳۹۷) در مطالعه ای با عنوان «اثرات اقتصادی گردشگری بر معیشت روستاییان در استان های غربی ایران» به بررسی نقش گردشگری در بهبود وضعیت اقتصادی خانوارهای روستایی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که گردشگری می تواند از طریق ایجاد فرصت های شغلی، افزایش درآمد و کاهش وابستگی به کشاورزی، به بهبود معیشت روستاییان کمک کند. با این حال، بهره برداری ناپایدار از منابع طبیعی و ورود سرمایه گذاران غیر محلی از جمله چالش هایی است که ممکن است منجر به کاهش مزایای اقتصادی گردشگری شود. محمدی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان «پایداری زیست محیطی در گردشگری روستایی استان ایلام» به بررسی اثرات زیست محیطی گردشگری در این منطقه پرداختند. یافته ها نشان داد که افزایش زباله های تولید شده، تخریب پوشش گیاهی، آلودگی منابع آبی و بهره برداری بیش از حد از منابع طبیعی، مهم ترین پیامدهای منفی گردشگری در استان ایلام هستند. پژوهشگران پیشنهاد کردند که با اجرای سیاست های سخت گیرانه زیست محیطی و آموزش جوامع محلی، می توان اثرات منفی گردشگری را کاهش داد و به توسعه پایدار این بخش کمک کرد.

رضایی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار روستاهای ایران» به بررسی اثرات گردشگری بر توسعه پایدار در مناطق روستایی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که گردشگری می‌تواند به حفظ فرهنگ بومی، احیای صنایع دستی و افزایش کیفیت زندگی در مناطق روستایی کمک کند. با این حال، کمبود زیرساخت‌های گردشگری و نبود برنامه‌ریزی مناسب، از جمله موانع توسعه پایدار گردشگری در این مناطق هستند. پژوهشگران تأکید کردند که تدوین سیاست‌های حمایتی برای توسعه گردشگری پایدار ضروری است (Bramwell & Lane (2011). در پژوهشی با عنوان «سیاست‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی در اروپا» به بررسی تجارب کشورهای اروپایی در زمینه گردشگری پایدار پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که کشورهای موفق در این حوزه، بر برنامه‌های حمایتی دولت، توسعه بوم‌گردی، مدیریت صحیح منابع طبیعی و مشارکت جوامع محلی تمرکز داشته‌اند. همچنین، روستاهایی که توانسته‌اند سیاست‌های منسجم و برنامه‌ریزی بلندمدت در زمینه گردشگری پایدار اجرا کنند، موفقیت بیشتری در بهبود وضعیت اقتصادی و زیست‌محیطی خود داشته‌اند (Sharpley (2021. در مطالعه‌ای با عنوان «نقش جوامع محلی در توسعه گردشگری پایدار» بر اهمیت مشارکت جوامع محلی در فرآیند توسعه گردشگری پایدار تأکید کرد. نتایج پژوهش نشان داد که توانمندسازی مردم محلی، ایجاد فرصت‌های آموزشی و افزایش آگاهی درباره مزایا و معایب گردشگری، از عوامل کلیدی موفقیت در پروژه‌های گردشگری روستایی هستند. این مطالعه تأکید کرد که جوامعی که در فرآیند تصمیم‌گیری مشارکت دارند، بیشتر به حفظ منابع طبیعی و فرهنگی خود اهمیت می‌دهند (Cater & Lowman (2019. در پژوهش خود با عنوان «چالش‌های زیست‌محیطی گردشگری روستایی در جنوب شرق آسیا» به بررسی اثرات منفی گردشگری بر محیط‌زیست در کشورهای جنوب شرق آسیا پرداختند. نتایج نشان داد که در نبود سیاست‌های کنترل مناسب، گردشگری روستایی می‌تواند منجر به نابودی اکوسیستم‌های طبیعی، کاهش منابع آبی و افزایش آلودگی‌های زیست‌محیطی شود. پژوهشگران پیشنهاد کردند که توسعه گردشگری باید با در نظر گرفتن اصول زیست‌محیطی و از طریق نظارت مستمر بر فعالیت‌های گردشگری انجام شود.

Spenceley (2020) در مطالعه‌ای با عنوان «اثرات اقتصادی گردشگری بر توسعه پایدار روستاها در آفریقا» تأثیر گردشگری را بر وضعیت اقتصادی روستاهای آفریقا بررسی کرد. یافته‌های پژوهش نشان داد که با وجود پتانسیل بالای گردشگری، بسیاری از جوامع روستایی به دلیل سیاست‌های ناکارآمد، نبود حمایت مالی و ضعف در زیرساخت‌ها، نتوانسته‌اند از مزایای اقتصادی گردشگری بهره‌مند شوند. پژوهشگران پیشنهاد کردند که اجرای سیاست‌های حمایتی، توسعه کسب‌وکارهای محلی و مشارکت جوامع در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با گردشگری، می‌تواند به رشد پایدار این صنعت کمک کند.

بررسی پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که توسعه پایدار گردشگری روستایی، نیازمند برنامه‌ریزی جامع و سیاست‌گذاری‌های منسجم است. پژوهش‌های داخلی و خارجی تأکید دارند که مشارکت جوامع محلی، تأمین زیرساخت‌های لازم، آموزش و آگاهی‌بخشی به روستاییان، و اجرای سیاست‌های زیست‌محیطی از مهم‌ترین عوامل موفقیت در این زمینه هستند. همچنین، مطالعات نشان می‌دهد که بدون نظارت صحیح و مدیریت پایدار، گردشگری می‌تواند منجر به تخریب منابع طبیعی، افزایش آلودگی و کاهش کیفیت زندگی در مناطق روستایی شود. بر این اساس، برای توسعه گردشگری پایدار در استان ایلام، لازم است که سیاست‌گذاری‌های بهینه و برنامه‌های حمایتی جامع در سطح ملی و منطقه‌ای تدوین و اجرا شوند.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس هدف، کاربردی و از نقطه نظر چگونگی جمع‌آوری اطلاعات، از نوع تحقیقات کیفی است. جامعه آماری شامل اساتید دانشگاهی و کارشناسان خبره استانداری ایلام می‌باشد. تعداد نمونه با توجه به سطح اشباع نظری بوده است. با این فرآیند تعداد ۱۵ خبره برای مصاحبه کافی تشخیص داده شده است. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی، مصاحبه می‌باشد.

در تحقیق حاضر جهت شناسایی تحلیل کیفی سیاست های توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه ای بر مبنای دیدگاه ذی نفعان محلی از مصاحبه های نیمه ساختاریافته استفاده گردید. بخش کیفی تحقیق حاضر با استفاده از تحلیل تم انجام شده است.

یافته های پژوهش

جدول ۱. دسته بندی کدهای شناسایی شده پدیده یادگیری در قالب مقوله یا پدیده اصلی

فراوانی	صاحب نظران	کدهای شناسایی شده
۷	P1, P3,P4,P5,P7,P13,P14	توسعه صنایع دستی و مشاغل خانگی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P11, P13,P15	حمایت از استارت‌آپ‌های روستایی
۸	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P14	ایجاد بازارهای محلی برای فروش محصولات بومی
۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	توسعه گردشگری روستایی
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	تسهیل دسترسی به منابع مالی و اعتبارات خرد
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	توسعه راه‌های ارتباطی و حمل‌ونقل
۸	P1,P2,P3,P6,P7,P8,P11,P14	گسترش دسترسی به اینترنت و فناوری‌های نوین
۹	P1,P2,P6,P7,P8,P9,P10, P12,P14	تأمین پایدار انرژی برای فعالیت‌های اقتصادی
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	ایجاد مراکز توزیع و بازاریابی محصولات روستایی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	بهبود دسترسی به تسهیلات بانکی و مالی
۱۰	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P8,P9,P10	ارائه تسهیلات به کشاورزان برای خرید تجهیزات نوین
۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	آموزش کشاورزان در زمینه کشاورزی ارگانیک و کم‌آب‌بر
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	تقویت تعاونی‌های کشاورزی و دامداری
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	مدیریت منابع آب و خاک برای کاهش تخریب محیط‌زیست
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	ایجاد مراکز فرآوری محصولات کشاورزی در مناطق روستایی
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	توسعه خدمات بهداشتی و درمانی
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	افزایش امکانات آموزشی و توسعه مدارس روستایی
۸	P1,P2,P3,P6,P7,P8,P11,P14	بهبود کیفیت آب آشامیدنی و فاضلاب
۹	P1,P2,P6,P7,P8,P9,P10, P12,P14	توسعه مراکز تفریحی و فرهنگی در روستاها
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	ارتقای امنیت اجتماعی و کاهش مهاجرت روستائیان
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	تقویت تعاونی‌های روستایی و سازمان‌های محلی
۱۰	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P8,P9,P10	افزایش حضور زنان در تصمیم‌گیری‌های روستایی
۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	تشویق مشارکت جوانان در فعالیت‌های توسعه‌ای
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مهارت‌آموزی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	ایجاد بسترهای مشورتی برای تعامل دولت و مردم
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	حمایت از آیین‌ها و جشنواره‌های محلی
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	ثبت و معرفی آثار تاریخی و فرهنگی روستاها
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	ترویج زبان و گویش‌های محلی
۸	P1,P2,P3,P6,P7,P8,P11,P14	آموزش صنایع دستی و هنرهای بومی به نسل جدید
۹	P1,P2,P6,P7,P8,P9,P10, P12,P14	حمایت از تولید محتوای فرهنگی بومی در رسانه‌ها
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	توسعه طرح‌های حفاظت از جنگل‌ها و مراتع
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	مدیریت پایدار منابع آبی و جلوگیری از هدررفت آن
۱۰	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P8,P9,P10	کاهش آلودگی محیط‌زیست از طریق بازیافت زباله‌ها

۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	اجرای سیاست‌های کنترل چرای بی‌رویه دام
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در مناطق روستایی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	آموزش جوامع محلی در زمینه اکوتوریسم
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای بوم‌گردی
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	نظارت بر فعالیت‌های گردشگری برای کاهش تخریب طبیعت
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	تشویق سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گردشگری پایدار
۸	P1,P2,P3,P6,P7,P8,P11,P14	توسعه برند گردشگری روستایی ایلام
۹	P1,P2,P6,P7,P8,P9,P10, P12,P14	اجرای طرح‌های مقابله با فرسایش خاک
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	تقویت پوشش گیاهی و جنگل‌کاری در مناطق حساس
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	توسعه سامانه‌های هشدار زودهنگام برای بلایای طبیعی
۱۰	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P8,P9,P10	آموزش جوامع محلی در مدیریت بحران
۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای از فعالیت‌های روستایی
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	تدوین برنامه‌های بلندمدت توسعه روستایی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	ارتقای نقش شوراهای محلی در تصمیم‌گیری‌ها
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	هماهنگی بین سازمان‌های دولتی و محلی
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	افزایش شفافیت در تخصیص بودجه‌های روستایی
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	حمایت از تحقیقات و مطالعات در حوزه توسعه پایدار
۸	P1,P2,P3,P4,P5 ,P8,P14,P15	جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی برای پروژه‌های روستایی
۸	P2 ,P6,P7,P8,P9,P10, P11,P15	توسعه مدل‌های نوین تأمین مالی مانند بانک‌های اجتماعی
۸	P1,P2,P3,P6,P7,P8,P11,P14	کاهش موانع بوروکراتیک برای سرمایه‌گذاران محلی
۹	P1,P2,P6,P7,P8,P9,P10, P12,P14	ارائه مشوق‌های مالیاتی برای فعالیت‌های اقتصادی پایدار
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	حمایت از طرح‌های نوآورانه در اقتصاد روستایی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	ایجاد سامانه‌های نظارتی برای ارزیابی سیاست‌های توسعه
۱۰	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P7,P8,P9,P10	ارتقای کیفیت آموزش و توانمندسازی مدیران محلی
۹	P1,P2,P3,P4,P5,P6,P10, P12,P14	برگزاری جلسات منظم با ذی‌نفعان محلی برای بازخوردگیری
۸	P1, P3,P4,P5,P7,P9,P12,P13	ایجاد ساختارهای مشارکتی برای تصمیم‌گیری‌های محلی
۷	P1,P2 ,P8,P9,P10, P11,P14	استفاده از فناوری‌های نوین برای نظارت بر اجرای پروژه‌های روستایی

کدگذاری محوری

همانطور که جدول ۱ نشان می‌دهد صاحب نظران در مصاحبه‌های ۱۵ گانه به طیف وسیعی از عوامل در پاسخ به سوال اشاره کردند به منظور جمع بندی و شناسایی مقوله‌ای اصلی (کدها) مفاهیم شناسایی شده در جدول ۲ ارائه شده است. با مقایسه مفاهیم (کدها) مختلف می‌توان زمینه‌های اشتراک بیشتری را میان آن‌ها کشف کرد که امکان طبقه بندی مفاهیم مشابه در قالب طبقه بندی‌های یکسان را فراهم خواهد ساخت. حاصل این مرحله از فرایند که شکل‌گیری مؤلفه‌ها می‌باشد:

جدول ۲. کدها (مفاهیم شناسایی شده) حاصل از مصاحبه با صاحب نظران (کدگذاری محوری)

ردیف	کد محوری	کدگذاری باز
۱	تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی	توسعه صنایع دستی و مشاغل خانگی
		حمایت از استارت‌آپ‌های روستایی
		ایجاد بازارهای محلی برای فروش محصولات بومی

توسعه گردشگری روستایی		
تسهیل دسترسی به منابع مالی و اعتبارات خرد		
توسعه راههای ارتباطی و حمل و نقل	بهبود زیرساخت های اقتصادی	۲
گسترش دسترسی به اینترنت و فناوری های نوین		
تأمین پایدار انرژی برای فعالیت های اقتصادی		
ایجاد مراکز توزیع و بازاریابی محصولات روستایی		
بهبود دسترسی به تسهیلات بانکی و مالی		
ارائه تسهیلات به کشاورزان برای خرید تجهیزات نوین		
آموزش کشاورزان در زمینه کشاورزی ارگانیک و کم آب بر	حمایت از کشاورزی پایدار	۳
تقویت تعاونی های کشاورزی و دامداری		
مدیریت منابع آب و خاک برای کاهش تخریب محیط زیست		
ایجاد مراکز فرآوری محصولات کشاورزی در مناطق روستایی		
توسعه خدمات بهداشتی و درمانی		
افزایش امکانات آموزشی و توسعه مدارس روستایی	بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی	۴
بهبود کیفیت آب آشامیدنی و فاضلاب		
توسعه مراکز تفریحی و فرهنگی در روستاها		
ارتقای امنیت اجتماعی و کاهش مهاجرت روستاییان		
تقویت تعاونی های روستایی و سازمان های محلی		
افزایش حضور زنان در تصمیم گیری های روستایی	افزایش مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جوامع محلی	۵
تشویق مشارکت جوانان در فعالیت های توسعه ای		
برگزاری کارگاه های آموزشی برای مهارت آموزی		
ایجاد بسترهای مشورتی برای تعامل دولت و مردم		
حمایت از آیین ها و جشنواره های محلی		
ثبت و معرفی آثار تاریخی و فرهنگی روستاها	حفظ فرهنگ و هویت بومی	۶
ترویج زبان و گویش های محلی		
آموزش صنایع دستی و هنرهای بومی به نسل جدید		
حمایت از تولید محتوای فرهنگی بومی در رسانه ها		
توسعه طرح های حفاظت از جنگل ها و مراتع		
مدیریت پایدار منابع آبی و جلوگیری از هدررفت آن	مدیریت منابع طبیعی و محیط زیست	۷
کاهش آلودگی محیط زیست از طریق بازیافت زباله ها		
اجرای سیاست های کنترل چرای بی رویه دام		
توسعه انرژی های تجدیدپذیر در مناطق روستایی		
آموزش جوامع محلی در زمینه اکوتوریسم		
ایجاد زیرساخت های مناسب برای بوم گردی	توسعه گردشگری پایدار	۸
نظارت بر فعالیت های گردشگری برای کاهش تخریب طبیعت		
تشویق سرمایه گذاری در پروژه های گردشگری پایدار		
توسعه برند گردشگری روستایی ایلام		
اجرای طرح های مقابله با فرسایش خاک		
تقویت پوشش گیاهی و جنگل کاری در مناطق حساس	مقابله با تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی	۹

توسعه سامانه‌های هشدار زودهنگام برای بلایای طبیعی		
آموزش جوامع محلی در مدیریت بحران		
کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای از فعالیت‌های روستایی		
تدوین برنامه‌های بلندمدت توسعه روستایی	بهبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی	۱۰
ارتقای نقش شوراهای محلی در تصمیم‌گیری‌ها		
هماهنگی بین سازمان‌های دولتی و محلی		
افزایش شفافیت در تخصیص بودجه‌های روستایی		
حمایت از تحقیقات و مطالعات در حوزه توسعه پایدار		
جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی برای پروژه‌های روستایی		
توسعه مدل‌های نوین تأمین مالی مانند بانک‌های اجتماعی		
کاهش موانع بوروکراتیک برای سرمایه‌گذاران محلی	تأمین مالی و حمایت از سرمایه‌گذاری روستایی	۱۱
ارائه مشوق‌های مالیاتی برای فعالیت‌های اقتصادی پایدار		
حمایت از طرح‌های نوآورانه در اقتصاد روستایی		
ایجاد سامانه‌های نظارتی برای ارزیابی سیاست‌های توسعه		
ارتقای کیفیت آموزش و توانمندسازی مدیران محلی		
برگزاری جلسات منظم با ذی‌نفعان محلی برای بازخوردگیری	نظارت، ارزیابی و بهبود عملکرد نهادهای محلی	۱۲
ایجاد ساختارهای مشارکتی برای تصمیم‌گیری‌های محلی		
استفاده از فناوری‌های نوین برای نظارت بر اجرای پروژه‌های روستایی		

کدگذاری انتخابی

در این مرحله وجوه مشترک مؤلفه‌های برآمده از مراحل قبلی شناسایی شده و با توجه به اشتراکات آن‌ها در دسته بندی کلی‌تر و محدودتری ساماندهی شدند. در مرحله اول مضمون‌های زیادی به دست آمد که با تلفیق و تحلیل آنها با استفاده از فرایند رفت و برگشتی تحلیل داده‌ها مجموعه کل کدهای اولیه به کدهای کمتری تقلید یافتند به این گونه که به منظور جلوگیری از تکرار تمام کدهای اولیه تکراری یا مشابه که از لحاظ مفهومی بسیار به هم نزدیک بودند در یک مجموعه واحد قرار گرفتند و مفاهیمی را به وجود آوردند که مقولات را تشکیل دادند نتایج حاصل از این مرحله در جدول ۳ آمده است.

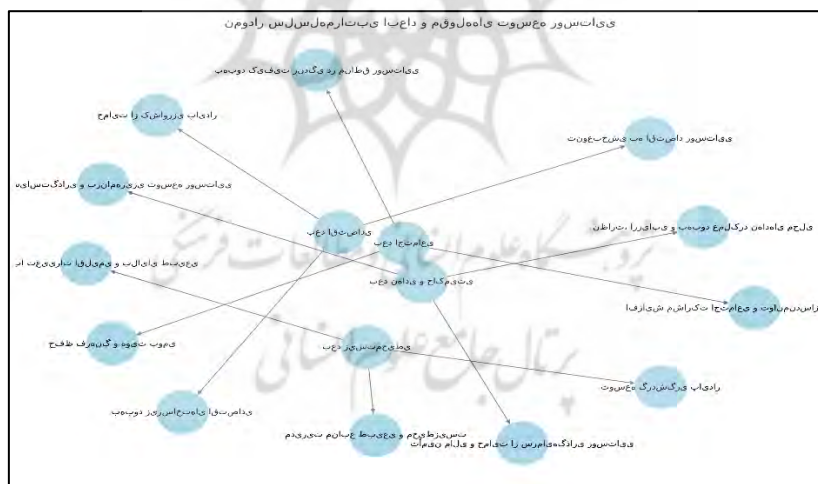
جدول ۳. سوال‌های اصلی شناسایی شده (کدگذاری انتخابی)

کدهای مفهومی	مقوله های محوری	انتخابی	ردیف
توسعه صنایع دستی و مشاغل خانگی	تنوع بخشی به اقتصاد روستایی	بعد اقتصادی	۱
حمایت از استارت‌آپ‌های روستایی			
ایجاد بازارهای محلی برای فروش محصولات بومی			
توسعه گردشگری روستایی			
تسهیل دسترسی به منابع مالی و اعتبارات خرد			
توسعه راه‌های ارتباطی و حمل و نقل	بهبود زیرساخت‌های اقتصادی		
گسترش دسترسی به اینترنت و فناوری‌های نوین			
تأمین پایدار انرژی برای فعالیت‌های اقتصادی			
ایجاد مراکز توزیع و بازاریابی محصولات روستایی			
بهبود دسترسی به تسهیلات بانکی و مالی			
ارائه تسهیلات به کشاورزان برای خرید تجهیزات نوین	حمایت از کشاورزی پایدار		

آموزش کشاورزان در زمینه کشاورزی ارگانیک و کم‌آب‌بر			
تقویت تعاونی‌های کشاورزی و دامداری			
مدیریت منابع آب و خاک برای کاهش تخریب محیط‌زیست			
ایجاد مراکز فرآوری محصولات کشاورزی در مناطق روستایی			
توسعه خدمات بهداشتی و درمانی	بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی	بعد اجتماعی	۲
افزایش امکانات آموزشی و توسعه مدارس روستایی			
بهبود کیفیت آب آشامیدنی و فاضلاب			
توسعه مراکز تفریحی و فرهنگی در روستاها			
ارتقای امنیت اجتماعی و کاهش مهاجرت روستاییان			
تقویت تعاونی‌های روستایی و سازمان‌های محلی	افزایش مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جوامع محلی		
افزایش حضور زنان در تصمیم‌گیری‌های روستایی			
تشویق مشارکت جوانان در فعالیت‌های توسعه‌ای			
برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای مهارت‌آموزی			
ایجاد بسترهای مشورتی برای تعامل دولت و مردم			
حمایت از آیین‌ها و جشنواره‌های محلی	حفظ فرهنگ و هویت بومی		
ثبت و معرفی آثار تاریخی و فرهنگی روستاها			
ترویج زبان و گویش‌های محلی			
آموزش صنایع دستی و هنرهای بومی به نسل جدید			
حمایت از تولید محتوای فرهنگی بومی در رسانه‌ها			
توسعه طرح‌های حفاظت از جنگل‌ها و مراتع	مدیریت منابع طبیعی و محیط‌زیست	بعد زیست‌محیطی	۳
مدیریت پایدار منابع آبی و جلوگیری از هدررفت آن			
کاهش آلودگی محیط‌زیست از طریق بازیافت زباله‌ها			
اجرای سیاست‌های کنترل چرای بی‌رویه دام			
توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در مناطق روستایی			
آموزش جوامع محلی در زمینه اکوتوریسم	توسعه گردشگری پایدار		
ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای بوم‌گردی			
نظارت بر فعالیت‌های گردشگری برای کاهش تخریب طبیعت			
تشویق سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گردشگری پایدار			
توسعه برند گردشگری روستایی ایلام			
اجرای طرح‌های مقابله با فرسایش خاک	مقابله با تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی		
تقویت پوشش گیاهی و جنگل‌کاری در مناطق حساس			
توسعه سامانه‌های هشدار زودهنگام برای بلایای طبیعی			
آموزش جوامع محلی در مدیریت بحران			
کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای از فعالیت‌های روستایی			
تدوین برنامه‌های بلندمدت توسعه روستایی	بهبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی	بعد نهادی و حاکمیتی	۴
ارتقای نقش شوراهای محلی در تصمیم‌گیری‌ها			
هماهنگی بین سازمان‌های دولتی و محلی			
افزایش شفافیت در تخصیص بودجه‌های روستایی			
حمایت از تحقیقات و مطالعات در حوزه توسعه پایدار			

تأمین مالی و حمایت از سرمایه‌گذاری روستایی	جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی برای پروژه‌های روستایی
نظارت، ارزیابی و بهبود عملکرد نهادهای محلی	توسعه مدل‌های نوین تأمین مالی مانند بانک‌های اجتماعی
	کاهش موانع بوروکراتیک برای سرمایه‌گذاران محلی
	ارائه مشوق‌های مالیاتی برای فعالیت‌های اقتصادی پایدار
	حمایت از طرح‌های نوآورانه در اقتصاد روستایی
	ایجاد سامانه‌های نظارتی برای ارزیابی سیاست‌های توسعه
	ارتقای کیفیت آموزش و توانمندسازی مدیران محلی
	برگزاری جلسات منظم با ذی‌نفعان محلی برای بازخوردگیری
	ایجاد ساختارهای مشارکتی برای تصمیم‌گیری‌های محلی
	استفاده از فناوری‌های نوین برای نظارت بر اجرای پروژه‌های روستایی

۶۰ شاخص در قالب ۱۲ مؤلفه (تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی، بهبود زیرساخت‌های اقتصادی، حمایت از کشاورزی پایدار، بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی، افزایش مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جوامع محلی، حفظ فرهنگ و هویت بومی، مدیریت منابع طبیعی و محیط‌زیست، توسعه گردشگری پایدار، مقابله با تغییرات اقلیمی و بلایای طبیعی، بهبود سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه روستایی، تأمین مالی و حمایت از سرمایه‌گذاری روستایی، نظارت، ارزیابی و بهبود عملکرد نهادهای محلی) و ۴ بعد (بعد اقتصادی، بعد اجتماعی، بعد زیست‌محیطی، بعد نهادی) برای تعیین کفایت لازم جهت انتخاب مقوله‌های اصلی جهت بررسی پاسخ‌های مربوط به سوال‌های پژوهش پژوهشگر در نظر گرفته شده است. بر اساس مولفه‌ها و شاخص‌های شناسایی شده از سوی افراد، مدل پیشنهادی تحقیق طراحی شد:

مدل ۱: مدل تحلیل کیفی سیاست‌های توسعه پایدار در مناطق روستایی: مطالعه ای بر مبنای دیدگاه ذی‌نفعان محلی

نتیجه‌گیری

تحلیل کیفی سیاست‌های توسعه پایدار در مناطق روستایی استان ایلام، با تکیه بر دیدگاه ذی‌نفعان محلی، نشان می‌دهد که توسعه پایدار نیازمند یک رویکرد چندبعدی است. یافته‌های تحقیق، چهار بُعد کلیدی را در فرآیند توسعه روستایی مشخص کرده‌اند. بعد اقتصادی شامل تنوع‌بخشی به اقتصاد روستایی، بهبود زیرساخت‌های اقتصادی و حمایت از کشاورزی پایدار است. بعد اجتماعی بر بهبود کیفیت زندگی، افزایش مشارکت اجتماعی و حفظ فرهنگ و هویت بومی تأکید دارد. بعد زیست‌محیطی

نیز به مدیریت منابع طبیعی، توسعه گردشگری پایدار و مقابله با تغییرات اقلیمی مرتبط است. در نهایت، بعد نهادی و حاکمیتی شامل سیاست گذاری، تأمین مالی و نظارت بر عملکرد نهادهای محلی می شود. مقایسه با پیشینه تحقیق نشان می دهد که در پژوهش های داخلی مشابه، به ویژه در مناطق غربی و مرکزی ایران، تأکید بیشتری بر چالش های اقتصادی و نهادی شده است، در حالی که مطالعات بین المللی بر پایداری زیست محیطی و مشارکت جامعه محلی متمرکز بوده اند. مطالعات جهانی (مانند تجربیات اتحادیه اروپا و کشورهای اسکاندیناوی) نشان داده اند که حمایت نهادی و دسترسی به منابع مالی پایدار، عامل کلیدی در موفقیت سیاست های توسعه روستایی است. این در حالی است که در ایران، چالش های نهادی همچنان یکی از موانع اساسی توسعه پایدار محسوب می شود. برای ارتقای توسعه پایدار در مناطق روستایی ایلام، پیشنهادهای ارائه می شود. نخست، تنوع بخشی به اقتصاد روستایی با توسعه صنایع کوچک، مشاغل سبز و گردشگری روستایی باید مورد توجه قرار گیرد. دوم، توانمندسازی جوامع محلی از طریق آموزش مهارت های کارآفرینی و ترویج مشارکت مردمی در سیاست گذاری ها ضروری است. سوم، بهبود زیرساخت های زیست محیطی از طریق اجرای پروژه های مدیریت منابع آبی، توسعه انرژی های تجدیدپذیر و حمایت از کشاورزی هوشمند پیشنهاد می شود. در نهایت، تقویت چارچوب های نهادی با افزایش شفافیت در تخصیص منابع، ایجاد نهادهای محلی مستقل و نظارت مستمر بر اجرای سیاست ها، نقش مهمی در توسعه پایدار خواهد داشت. در مجموع، توسعه پایدار در مناطق روستایی ایلام مستلزم ترکیب سیاست های کلان اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی با مداخلات محلی مؤثر است. اجرای یک مدل بومی سازی شده که تجارب جهانی را با شرایط خاص این منطقه تطبیق دهد، می تواند نقش کلیدی در پایداری توسعه روستایی ایفا کند.

منابع:

۱. مرادی، س.، احمدی، م. و محمدی، ر. (۱۴۰۰). چالش های مدیریت گردشگری روستایی در استان ایلام. فصلنامه پژوهش های گردشگری، ۸(۲)، ۷۲-۵۵.
۲. کاظمی، ن.، رضایی، س. و موسوی، ه. (۱۳۹۷). اثرات اقتصادی گردشگری بر معیشت روستاییان در استان های غربی ایران. مجله اقتصاد روستایی، ۱۰(۳)، ۶۰-۴۰.
۳. محمدی، پ. و همکاران. (۱۳۹۹). پایداری زیست محیطی در گردشگری روستایی استان ایلام. نشریه محیط زیست پایدار، ۱۲(۴)، ۸۸-۱۰۵.
۴. رضایی، س. و همکاران. (۱۳۹۸). نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار روستاهای ایران. مجله پژوهش های توسعه روستایی، ۹(۱)، ۴۸-۳۲.
5. Bramwell, B., & Lane, B. (2011). *Sustainable Tourism: An Evolving Global Approach*. Routledge.
6. Cater, E., & Lowman, G. (2019). *Ecotourism: A Sustainable Option?*. John Wiley & Sons.
7. Chambers, R. (2021). *Rural Development: Putting the Last First*. Routledge.
8. Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Capstone.
9. Lane, B., & Kastenzholz, E. (2015). *Rural Tourism: Challenges and Trends*. Journal of Sustainable Tourism, 23(8-9), 1133-1156.
10. Morse, S., & McNamara, N. (2020). *Sustainable Livelihood Approach: A Critique of Theory and Practice*. Springer.
11. Pretty, J. (2020). *The Sustainable Rural Development Handbook*. Earthscan.
12. Romer, P. M. (1994). *The Origins of Endogenous Growth*. Journal of Economic Perspectives, 8(1), 3-22.
13. Scoones, I. (2019). *Sustainable Livelihoods and Rural Development*. Practical Action Publishing.
14. Sharpley, R. (2021). *Tourism, Sustainable Development and the Theoretical Divide: A Review and Synthesis*. Journal of Sustainable Tourism, 29(4), 1-17.
15. Spenceley, A. (2020). *Responsible Tourism: Critical Issues for Conservation and Development*. Routledge.
16. UNWTO. (2018). *Tourism and the Sustainable Development Goals: Journey to 2030*. World Tourism Organization.
17. WCED. (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press.